

Turki so sprva nameravali z vojsko odgovoriti, so si pa premislili in ministrom naznanili, da turški sultan ne odobrava kongresovega sklepa, da se pa Avstriji ne bo z vojsko v bran postavljaj.

Sedaj ima Avstrija odprto pot v Bosno in Hercegovino. Zastonj so se temu do sedaj Magjari upirali, zastonj so jamrali nemški ustavaki. Spolnujejo se želje avstrijskih Slovanov in vseh pravih avstrijskih domoljubov: Avstrija zasede kmalu sosedno nam Bosno in Hercegovino!

Cerkvene zadeve.

Milostljivi naš knez in škof so 28. junija v stolni cerkvi obhajali zadušbine za ranjnim cesarjem Ferdinandom I. blagodušnim dobrotnikom mnogih cerkv v škofiji, ter brali za njega slovesno črno sv. mešo.

Nove orgle dobila je farna in dekanijska cerkev sv. Ilja pri Velenju; mojstersko so izdelane od g. Nareksa v Arji vasi blizu Celja za 1200 fl. Na praznik sv. apostolov Petra in Paula bile so blagoslovljene in službi božji posvečene. Glas inajo lep in močan. Ljudje so jako zadovoljni in zamorejo umetnika vsem, ki ga utegnejo upotrebiti, z dobro vestjo priporočiti. Tako nam piše g. Voh župan.

Razstava cerkvenih paramentov, katero vsako leto napravlja bratovščina presv. Rešnjega telet v uršulinskem samostanu, se je 29. junija odprla in bo trajala skoz ta teden. Prav vredno je videti bogato zbirko lepih in okusno izdelanih cerkvenih oblačil. Bratovščina šteje blizu 60.000 udov. Kmalu bodo do malega vse cerkve ljubljanske škofije z čedno in primerno opravo preskrbljene, večjidel z pomočjo te bratovščine.

Cerkveni Glasbenik v Ljubljani je izišel v 3. številki, ki je zopet prav zanimiva in poučna. Priloga ima 1. Responsoria ad missam in tono solemni, 2. Veni sancte Spiritus, 3. Pesem Device Marije, 4. Pred sv. obhajilom.

Društvo sv. Cecilije za krško škofljo na Koroškem obhaja svoj prvi občni zbor v sredo 10. jul. in v četrtek 11. jul. v Celovcu. V sredo zvečer ob 7. uri so lavretanske litanije v cerkvi čč. oo. benediktinov, ob 8. uri zabavni shod v dvorani g. Sandwirtha. V četrtek ob 1/2 8. sv. meša z blagoslovom v stolni cerkvi, ob 10. uri slovesna sv. meša in ob 11. uri zbor v sirotišču. Popoldne ob 3. uri zbor. Ob 4. uri obiskovanje sv. Rešnjega telesa. Pri cerkvenih opravilih se bodo pele skladbe najizvrstnejših cerkvenih skladateljev!

Judi v Kališu na Pruskem so motili procesijo na Telovo. Predrzneži so celó eden postavljenih altarjev podrli. To pa je bilo katoliškim Poljakom preveč. Nastala je strašna rabuka. Ob enem se je razneslo v bližnje vasnice, da so baje judje kamenje lučali v sv. Rešnje telo. Kar naenkrat se vzdigne razkačeno ljudstvo, se oroža z

sekirami, kosami, puškami in hiti v Kališ naravnost nad jude. Vsakega juda so natepli, katerega so dobili, judovsko shodnico in več bramov do tal razdžali. Sedaj prilomasti prusko vojaštvo in stori konec tej rabuki, okoli 200 katoličanov so zaprli, med njimi več duhovnikov, kakor da bi ti bili zakrivil, kar je judovska ošabnost in predrzni napad na katoliško bogočastje pouzročil.

Paganstvo na Kitajskem je res obžalovanja vredno, ako pomislimo, kako so Kitajci sicer razumni in prebrisani. Mongoli, bratje po krvi našim Magjarom in Turkom, so Kitajce podvrgli in seboj uvedli nesrečno navado gozde posekovati in pašnike delati za konje in ovce. Vsled tega je po višavah strašna suša, nižave pa plohe in nalivi pokončavajo. Tretje leto že trpi vedno rastoča lakota, ljudje umirajo gladu na trope. Kitajski cesar je sedaj začel misliti, da so bogovi morebiti od njega razžaljeni. Da bi torej nesrečo od dežele odvrnil, dal je svoje ime v drugo spremeniti, češ: sedaj bodo bogovi mislili, da imajo Kitajci drugega, menj pregrešnega, cesarja. Nedavno so nebo gosti oblaki pokrili. Ljudstvo je mislilo, da se željeni dež približuje. Ali namesto deža se vsiplje neizmerno veliko peska, ki ga je bil veter iz pustinj vzdignil. Na to ugrabi ljudi tolika jeza, da se takoj zakadijo v tempel boga vetrov. Brž ga vklenejo v železje in palnejo v temno luknjo! Ubogi pagani, kedar jih bo razsvetila luč prave vere! Kitajsko šteje okoli 300 milijonov paganov! Žetev je velika, delavcev malo! Prosimo, da Bog pošlje delavcev v ta zapuščeni vinograd Gospodov!

Gospodarske stvari.

Kužni črm ali vrančni prisad (Milzbrand).

Zopet slišimo, da ova huda kužna bolezen pri naših živalih, posebno med svinjami, razsaja in kmetovalcem veliko škodo dela in žalosti. Torej hočemo zopet o tej bolezni potrebno razložiti, čeravno se je o njej večkrat že v „Slov. Gosp.“ razpravljalo. Upamo mnogim ustreči. Kužni črm se sme najhujšim in najnaglejšim živinskim boleznim prištevati. On napada vsako žival, tudi človeka. Pokaže se pa ta bolezen pod mnogovrstnimi podobami. Vendar so vsi zvedenci v tem enih misli, da prihaja iz popolnem spridene krvi, ki postane včasih črna kot oglje, in gosta kot kolomazilo, in strupena kot najhujši strup. Bolezen se prikaže včasih v možganih, v gobcu, vratu, pljučah, vranici, jetrih, črevih, scavilih, spolovilih, na zunanji koži, parkljih itd. Sploh tam, kder se spridena kri v en del zaleti in zastane. Največkrat se to zgodi na vranici, in odtod tudi ime: vrančni prisad, nemški: Milzbrand. Vendar bi krivo bilo misliti, da je vslelej vranica bolena. Zato je boljše, da bolezen po začrneli krvi imenujemo: črm.

Znamenja in posebnosti pa, ki so le črnu lastne, in po katerih se ta bolezen spoznati more, so te-le: 1. Ta bolezen napada vsako sorto živali, tudi ptice, ribe in človeka. 2. Med temi se loti najrajše in najbolj pogosto najmočnejših in najbolj rejenih živali med pitano živino. 3. Živino grozno naglo umori. Napade jo včasih kakor bi trenil, da živina še poprej zdrava dela, se pase ali v blevu svojo krmo je pa nagloma skupej padne, se začne tresti in kakor da bi jo božjast zvila, pogine. In če bolezen tudi počasno pride, le 2, 3 k večemu 5 dni trpi. Če se torej sliši, da kde živino, zlasti svinje, naglo umori, smemo pred vsem na kužni črm misliti. 4. Poleti se veliko večkrat prikaže, kakor v drugih letnih časih. 5. Če po hudi vročini deževati začne, kuga večjidel naglo mine. 6. Skoro vselej se prikaže po životu več ali manje otekljin, ki so napolnjene z črno gosto krvjo ali z rumeno sokrvco. 7. Mast in loj postane rumena ali žolta kakor žveplo. 8. Kri je črna in gosta. 9. Mrtva trupla hitro gnijijejo. Če ta bolezen počasno pritiska, tedaj opazujemo, da se žival stresa, posebno na zadnjem delu trupla, je topa, se trudno giblje, zadnji del omahuje, žila naglo bije, srce se od začetka večjidel ne čuti, potem pa močno tolče, sapa je bolj hitra, gobec suh in vroč, večkrat dobi črnkastih liš, jed ne diši, blato gre sprva malokedaj od nje in je trdo, suho poznej driskasto, scavnica je kalna, rujava in gre redko od živine. Po glavi se napravijo otoki, ravno tako tudi na vratu, prsih, trebuhu in nogah. Vzroki črma so velika vročina, pomanjkanje čiste mrzle pijače, potem če živina ali žejo trpi ali pa če gorke sparjene mlake ali gnojnice dobi. Včasih škodi tudi preobilna in premočno redivna krma, ker preveč kri zgosti; še večkrat pa to bolezen povzroči slaba, spridena, sparjena in zatuhla klaja, katera kri spridi, potem predolgo ali pretežavno delo. Pri svinjah je te bolezni gotovo tudi kriva slaba poletna hrana, pripravljena iz razne skuhane ali poparjene ali celo vele zelenjave, ki utegne pogosto tudi strupenih zelišč primešanih imeti. Taka hrana mora kri spriditi, in če še dodamo soparne, nezdrave svinjake sred smradljivih gnojšč, potem se ni čuditi, ako nam za črmom zbolijo, posebno tam, kder se ne skrbi ne za hladivno pijačo ne za dobrodejno senco in kopel.

(O pomočkih prihodnjič.)

Presilna moča na zemljiščih koliko škoduje in kako odpomoči.

M. II. Preiskave in poizvedbe vzrokov in stopinje zemljišne zamoke pa potrebujejo raznih znanosti in skušenj, katerih nima pa tudi imeti ne more vsak kmetovavec in posestnik, za nje so potrebni zvedenci in strokovnjaki, za ktere bi morale kmetijske družbe in njihove podružnice ali pa deželne oblastnije, katerim je obdelava dežele v prvi vrsti na skrbi, poskrbeti, da kmetovavcu z nasveti in načrti pri izpeljavi sušivnih naprav na

polju in travnikih za ne predrag denar na pomoč priti morejo. Načinov pa, kako je treba zamočena zemljišča posušiti, je več in so raznoteri. Naj poglavitnejši so: a) Navažanje prsti na zamočeno zemljišče, da se tako njegova površina vzdigne in nevarnosti zaplavljenja odtegne. b) Odrezanje pritoka, po katerem se voda, ki zaplavo vzhročuje, za jezi, njeni tok uravna, voda, ki iz zemlje izvira, ulovi in odvaja, pod zemljo tekoči vodi pa tudi na primeren način zabrani stopiti na zemljišče, ki se ima varovati zaplavljenja. c) Odvoditev vode, k se na razne načine zgoditi more. d) Po napravi posebnega odtoka v nižavo, e) po odprtih jarkih ali grabah, f) po pokritih odtokih tako imenovanih drenažnih jarkih.

Prvi način namreč navažanje prsti na zamočeno zemljišče se da le v posebnih razmerah in le na majhnih prostorih izpeljati; največkrat se bode dal novi prtok odrezati, ali voda odvoditi, včasih pa oboje skup. Odvodnjenje v večji meri pa je še le bolj občno in navadno postalo, ko so začeli za odpeljavo vode pokrite jarke narejati in ko so se začeli v ta namen cevi iz ila žganih posluževati. Haski, ktere imajo pokriti odvodilni jarki pred odprtimi so: manjše pomikanje prsti, hitrejša naprava, odpad troškov za napravo starih grab, odpad ovir pri obdelovanju zemlje in slednjič odpad zgube rodovitne zemlje. Odprte grabe se navadno napravljajo le tam, kjer je treba prav veliko vode odpeljati, včasih tudi kot nabiravni jarki za večjo drenažno mrežo ali pa slednjič tam, kjer je spad zemljišča prav majhen. Vodotoke pokritih jarkov so v prejšnjih časih napravljali iz prodeca, plošnatga kamenja, hrošja, strešnih in slemenskih opek. Dan današnji pa se take trarine le bolj izjemkoma poslužujejo n. pr. na visokih planinah, kjer ni treba, da bi na tak način napravljene vodotoki tolike trpežnosti biti morali. Nasproti pa se iz ila žgane cevi sploh rabijo, ker se dajo lahko napraviti in ker so vodotoki iz njih narejeni tudi dolge trpežnosti. Seveda treba je celo napravo prav skrbno izpeljati. Jarki se le tako široko izrežejo, kakor je potrebno, da se cevi v nje položijo. Cevi merijo v premerniku po 2'6—15'8 cm. ali 1—6 palcev. To se ravna po množini vode, ktera se ima po njih odpeljati. Cevi se morajo pa z veliko natančnostjo polagati, ker se jarki, brž ko so cevi položene, zopet zasujejo. Sploh se mora pri polaganju cevi z veliko skrbljivostjo in natančnostjo postopati, ker od bolj ali manj natančno položenih cevi tudi ves uspeh cele drenažne naprave odvisi. Cevi se morajo tako tesno ko mogoče jedna v drugo vtekiniti, da so stične špranje kolikor mogoče majhne in le vodo ne pa prsti, peska in rastlinskega koreničja skozi ne puščajo. Cevi se po njihovem namenu imenujejo, glavne cevi, sesavne cevi in nabiravne cevi. Glavne cevi imajo namen, da podzemljskemu pritoku vode od više ležečih zemljiščih branijo; zato se po gornji meji zemljišča, ki se ima zamoke braniti, polagajo

in spad celega zemljišča prerezajo. Sesavne cevi pa služijo v to, da iz zemljišča, ki se ima posušiti, vodo odpeljavajo in se polagajo v smeru, po katerem zemljišče najbolj visi. Nabiravne cevi pa, v ktere se sesavne in tudi glavne cevi stekajo, zberó sprejeto vodo in jo odpeljejo slednjič popolnoma iz zemljišča. Polagajo se na nižjih mestih zemljišča in se ali v druge nabiravne cevi stekajo ali neposredno v odprte grabe, potoke, kanale itd.

(Konec prihodnjič.)

M. Cestni prah kako se da porabiti? O suhem vremenu bi si moral vsak kmetovalec nekoliko te izvrstne gnojne tvarine pripraviti, ker se pri malih potroških in z majhnim trudom ta z veliko koristjo za pomnoženje in poboljšanje gnoja porabiti da. V kurje hleve potrošen daje gnoj, ki je po vrednosti guanu ali tičjemu gnoju skoraj jednak, vrh tega pa še ne smrdi tako neprijetno, kakor guano. Za nastelj v stranišča potresan, jim jemlje zoperne smradove in veže zdravju škodljive pline, poleg tega pa še daje izvrsten guano, ki ni nič slabejši od pravega gnana in drugih dragih gnojil. Da se iz kurjega in golobjega gnoja guano naredi, treba le sledečega postopanja: Vzame se star sod, kteremu se jeden pod izbije, v njega se nasuje 3—5 centim. debelo cestnega praha, na to ravno tako debelo kurjega ali golobjega gnoja, potem zopet praha itd. Če je cestni prah ilovnat, mora njegova plast tako debela biti, kakor gnojna, če pa je bolj peščen, tako se sme dvakrat tako debelo nasuti. Kolikor tanjši da so posamezne plasti praha in gnoja, toliko več je iz njih narejen guano vreden. Ako se kurji hlevi pravilno, kakor snažnost in zdravje perutnine zahteva, podrzajo in posnažijo, tako se na imenovani način v jednom letu precej veliko izvrstnega gnojila brez vseh stroškov in truda napraviti da. Ako se potem vse to, kar se je med letom nabralo, na škednju v prah stolče, tako se tak prah more kakor drugo umetno gnojivo na vrtu in polju porabiti. Po takem gnoju posebno lepo raste vse korenstvo, pa tudi cvetlice, zelenjava, žito in trava. Slabe setvine spomladi z tem prahom potrošene, si močno opomorejo, posebno, če se je pred dežjem potrošalo.

Gotovo se je čuditi in ne kaže preveč razuma, da marsikteri kmetovavec veliko denarja na umetna gnojiva izdaja, z kterimi je še dostikrat debelo ogoljufan, ker so jim dostikrat brezvredne tvarine, kokor pesek, težak, premogov pepel itd. primešane, med tem ko imajo, rekel bi, pred nosom, v ktereга jih še včasih prav močno ščipajo, naj boljša gnojiva, kterih pa ne vidijo in v nemar puščajo. To velja posebno o človeških izločkih, ki po veliki množini gnojila, fosforove kisline itd. ki jo v sebi imajo, najmočnejše hranivo za rastline imajo. Ako se cestni prah, gips ali suha prst na nje potroša, izgubijo ves zopern in nezdrav duh in postanejo naj močnejši gnoj, ki si ga le misliti zamoremo.

Cestni prah pa daje tudi sam za se dober pomoček za zboljšanje tope, ilovate zemlje, kakor

sploh mokrih travnikov. Ker ima večidel dobri del apna in živalskih izločkov v sebi, je tedaj tudi dober gnoj. Da je cestni prah dober pomoček proti prstnim bolham na zelenjavi in repišču, je znana reč.

Tržne novosti. Ministerstvo poljedelstva je razposlalo poročilo o stanju letine meseca junija. Z veseljem povzamemo iz njega, da je letina po skoro vseh deželah Avstrije izredno vesela in blagoslovljena. Zimine in jarine, osipavni in okopavni sadeži, sadovje, hmel, vinogradi, travniki, sploh, z malimi izjemami, vsi kmetovavski pridelki obetajo obilo sadu. Bodi Bogu vsa hvala za to. Po drugod ni tako. Na Nemškem in Francoskem na primer so hudi nalivi in večen dež tako, da so upanje posebno na dobro vinsko letino že popustili. Tržna cena pri zrnju je meseca junija precej padla, vendar zadnji čas na Dunaju in v Budimpeštu zopet nekoliko poskočila, to pa zaradi novice, ki pravi, da je pšenica na Ogerskem močno snetljiva; vendar je kupčija z zrnjem sploh malo živahna. Morebiti se kaj spremeni, ko dojde novo zrnje na trg. Repica je pri ceni pridobila. Po lanjskem hmelu poprašujejo. Meso je v Mariboru precej drago: govedina 53 kr. teletina 52 kr. svinjetina pa 60 kr. Kolja za vinograde se je veliko prodalo, 1000 kolov po 8—10 fl. Seno velja 2-90 fl. novi cent. Po starem vinu poprašujejo, lanjskega pa skoro nihče ne more prodati in ljudje so si že zaradi posode v skrbéh. No, le potrpimo! Kaže se res veliko po vinogradih, toda do branja je še dobre 3 mesece!

Bečelarsko društvo štajersko razposlalo je nemško tiskano poročilo o svojem delovanju. Iz njega poizvemo, da vse društvo šteje 584 udov, 6 podružnic (v Radgoni z 137 udi, v Celju z 122 v Aniški dolini z 74, v Gleisdorfu z 44, v Mariboru z 58 in v Lipnici z 16 udi); lani je dobilo od udov 316 fl., državne podpore 200 fl., vseh dohodkov 738 fl. Občni zbor bil je v Gradcu obhajal 27. dec. 1877. Bronasto svetinjo je dobil g. Andrej Melota, oskrbnik grajščine Gallenhofen pri Slov. Gradcu, pohvalno pismo g. Mat. Kresnik v Celju in g. Al. Forster v Mariboru. Letos je društvo nameravalo 3 podučne shode napraviti, česar pa storilo ne bo, ker — denarjev ni. Društveniki mudno vplačujejo in so za lani z 144 fl. na dolgu! Poročilo je pridjanih več koristnih sestavkov o čebelorejstvu!

Podpore za napravo srenjskih drevesnic dobijo srenjski predstojniki, če se do 31. jul. z prošnjo obrnejo do kmetijske družbe odbora v Gradcu.

Sejmovi. 7. julija Oplotnica; 8. julija Pišce, sv. Andraž v Lipniškem okraju, sv. Juri na Pecnici, Pristova; 12. julija Šoštanj, Rogatec, Planina; 13. julija sv. Duh pri Ločah.